

RUNSTENSVÄGEN

Det finns 27 runstenar i kommunen, vilket gör den till en av de runstensrikaste i landet.

Runstenarna kan dateras till 1000-talet e.kr. och de restes ofta i närheten av vägar eller vadställen. De är i egentlig mening inte gravstenar trots att de oftast är resta till minne av någon anförvant. Under den här tiden ökade befolkningen och det började bli ont om jord, därför kan runstenarna också ses som en sorts ägomarkering.

Längs den gamla vägen mellan Djursnäs och Vansta finns flera runstenar. Här ligger också gravfälten tätt, detta har varit en tätbefolkad bygd under järnålder.

"Runstensvägen " löper åtminstone från Klastorp där en runsten står i anslutning till ett gravfält. Fortsätter vi kommer vi upp till Säby – Stymninge där vi har ytterligare en runsten. Den står inte på sin ursprungliga plats utan hittades i en åker norr om Säby gård. I åkern har man hittat ytterligare två runstenar som vi återkommer till senare.

Runstenen vid Säby omtalar att någon "lät göra denna bro". Bron kan möjligen vara vägbanken mellan Västra och Östra Styrån. Vid Säby finns flera stora gravfält, det största med ca 250 gravar.

Sjön Östra Styrån utdikades i slutet av 1800-talet, utdikningen misslyckades, väldigt lite åkermark utvanns, och sjön förvandlades till ett träsk. Föreningen "Östra Styrans våtmarker" arbetar numera för att sjön ska bli en fågelsjö och ett fågeltorn har byggts i södra änden av våtmarken.

Fortsätter vi norrut kommer vi till Byggningsbacken, där vi har den ena av de runstenar som påträffades i samma åker som Säbysten. Den här stenen flyttades bara ut i åkerkanten så nära fyndplatsen som möjligt. Stenen står alldeles i kanten på ett gravfält med sammanlagt ca 250 gravar från järnålder.

Här gick vägen upp mellan Västra och Östra Styrån men den vägen kan man inte åka idag utan man måste åka runt upp över Vansta.

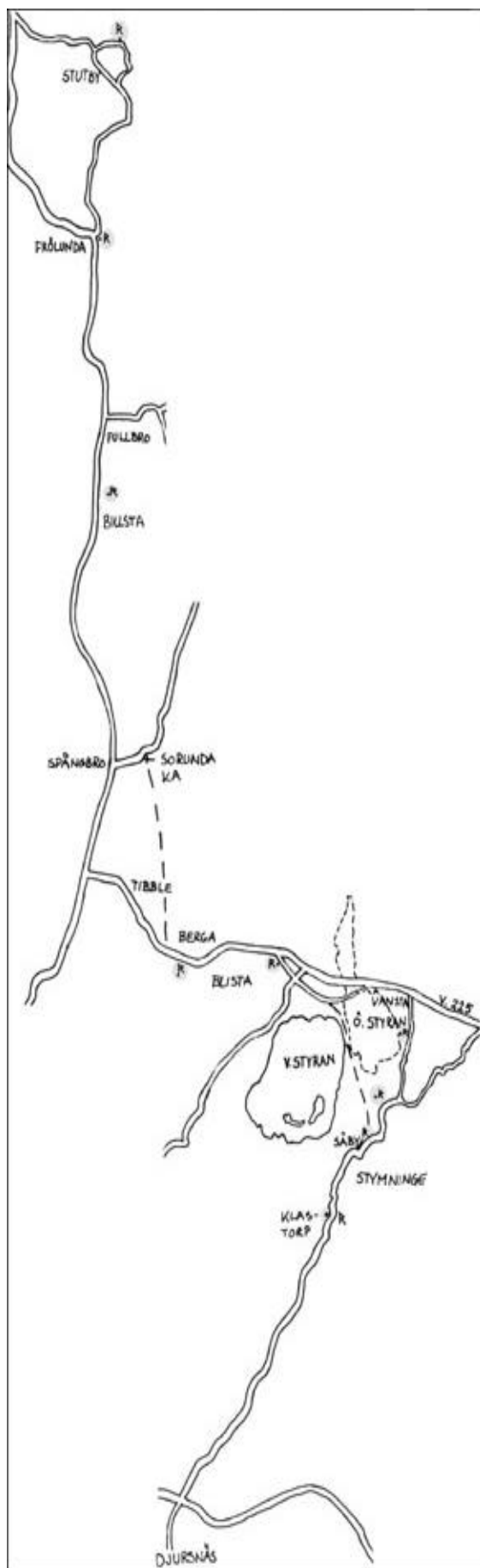
I parken vid Vansta gård står den tredje stenen som hittades i åkern. Det är en speciell sten, en s k Ingvarssten. Stenen talar om "Toste, som blev död i Ingvars följe". Här omtalas det största kända vikingatåget österut, nämligen Ingvar den Vittfarnes färd till Särkland under den första delen av 1000-talet.

Med Särkland menas antagligen det abbesidinska kalifatet, vars huvudstad Bagdad var stapelplats för varuutbytet mellan Orienten och Europa under den här tiden.

Det finns ett 30-tal runstenar runt om i Mälardalsregionen som omtalar denna färd som tydligen slutade olyckligt.

När vi fortsätter vår resa längs runstensvägen börjar vi vid Styreborg på näset mellan Östra och Västra Styrån.

Här finns rester efter en vägbank som troligen anlades under järnålder. Möjligen är det denna vägbank som omtalas på Säbysten. För att inte helt stänga av seglingsmöjligheterna mellan

sjöarna har banken genomskurits av ett vad där ån nu flyter. Söder om vägbanken ligger ett gravfält med en hög och en treudd från vikingatid.

Runhällen vid Blista är vår kommuns mest imponerande runmonument. Här finns tre ristningar bredvid varandra på samma berghäll. Alla tre är troligen utförda av runmästaren Högvid. Slätten upp mot Sorunda kyrka var kärnbygden i Sorunda under järnålder. Byarna Berga, Blista, Lyngsta och Tibble bebyggdes under tidig järnålder. Vid samtliga byar finns stora gravfält med gravar från både äldre och yngre järnålder. På gravfältet vid Berga finns tre, väl synliga, storhögar.

Vid Berga finns också en runsten som nämner att "Otrygg föll i Gudves följe" – i en härfärd under Gudves ledning.

Från Berga ledde vägen över Tibble upp mot Sorunda kyrka (som inte fanns då) över det som idag är åker men som fortfarande kallas Dyarna (vattensjuk mark). Här har troligen funnits en spångad väg så att man kunnat ta sig fram någorlunda torrskodd.

Den gamla vägen löper sedan vidare upp mot Gudby, Billsta och Fullbro. Den går stora stycken parallellt med väg 225. Mellan Billsta och Fullbro finns ett flyttblock med en runristning på. Vid Fullbro passerar vägen ett gravfält med flera storhögar som ger ett pampigt intryck.

Vid Frölunda finns nästa runristning, precis där vägen svänger av mot N Stutby. Längre än till Stutby kan vi inte följa vägen i vår kommun, där står den sista av runstenarna. Det är en mycket vacker sten där det, förutom den stiliserade ormslingan, finns ett fyrfotadjur avbildat. Djuret är förmodligen en häst.